

Lag om ändring i förmånsrättslagen (1970: 979);

utfärdad den 15 december 1975.

SFS 1975: 1248

Utkom från trycket
den 23 dec. 1975

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrives i fråga om förmånsrättslagen (1970: 979)

dels att 16 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 11 och 12 §§ skall betecknas 12 respektive 13 §,

dels att nuvarande 13 § skall betecknas 11 §,

dels att nya 12 §, nya 13 §, 15 § samt punkten 6 i övergångsbestämmelserna skall ha nedan angivna lydelse.

Till följd härav kommer lagen att ha följande lydelse från och med den dag då denna lag träder i kraft.

Inledande bestämmelser

1 § Vid utmätning eller konkurs har borgenärer inbördes rätt till betalning enligt denna lag. Föreskrift om lika rätt till betalning innebär att varje borgenär får betalt i förhållande till sin fordran.

¹ Prop. 1975/76: 12, LU 1975/76: 5, rskr 1975/76: 115.

I fråga om företräde till betalning vid införsel gäller särskilda bestämmelser.

2 § Förmånsrätt till betalning är särskild eller allmän. Särskild förmånsrätt gäller vid utmätning och konkurs samt avser viss egendom. Allmän förmånsrätt gäller endast vid konkurs och avser all egendom som ingår i gäldenärens konkursbo.

Förmånsrätt omfattar även ränta i den mån ej annat är föreskrivet.

3 § Förmånsrätt består, även om fordringen överlåtes eller tages i anspråk genom utmätning eller införsel eller på annat sätt övergår till annan.

Särskilda förmånsrätter

4 § Förmånsrätt följer med

1. sjöpanträtt och luftpanträtt,
2. handpanträtt och rätt att kvarhålla lös egendom till säkerhet för fordran (retentionsrätt),
3. panträtt på grund av inteckning i skepp eller skeppsbygge eller i luftfartyg och reservdelar till luftfartyg,
4. registrering av båtbyggnadsförskott enligt lagen (1975: 605) om registrering av båtbyggnadsförskott.

5 § Förmånsrätt i lös egendom som hör till näringsverksamhet vari företagsinteckning kan meddelas följer med

1. fordran hos hyresgäst eller arrendator på grund av hyres- eller arrendeavtal angående lägenhet eller jord som var avsedd för verksamheten, dock ej för större belopp än som svarar mot tre månaders hyra eller ett års arrendeavgift,
2. företagsinteckning.

Särskild föreskrift om vilka slag av lös egendom som omfattas av företagsinteckning äger motsvarande tillämpning i fråga om förmånsrätt enligt 1.

6 § Förmånsrätt i fast egendom följer med

1. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,
2. inteckning i egendomen.

7 § Förmånsrätt i tomträtt följer med

1. fordran på avgäld i anledning av upplåtelsen som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes,
2. fordran som enligt lag är förenad med förmånsrätt enligt denna punkt,
3. inteckning i tomträtten.

8 § Utmätning ger förmånsrätt i den utmätta egendomen.

9 § Särskilda förmånsrätter gäller inbördes efter paragrafernas följd och efter den i 4—7 §§ angivna numreringen.

Förmånsrätt enligt 4 § 3 har dock företräde framför förmånsrätt enligt 4 § 2 på grund av annan retentionsrätt än som avses i 247 § sjölagen (1891: 35 s. 1).

Förmånsrätt på grund av utmätning har företräde framför förmånsrätt på grund av inteckning, vilken sökts samma dag som utmätningen verkställdes eller senare.

Utmätning ger företräde framför senare utmätning av samma egendom. Utmätning för flera fordringar på en gång ger lika rätt. Om det inbördes företrädet i övrigt mellan fordringar med samma slag av förmånsrätt finns för vissa fall särskilda bestämmelser.

Allmänna förmånsrätter

10 § Allmän förmånsrätt följer med

borgenärs kostnad för gäldenärens försättande i konkurs och för beslut att dödsbos egendom skall avträdas till förvaltning av boutredningsman samt begravnings- och bouppteckningskostnad, när gäldenären avlidit före konkursbeslutet,

arvode och kostnadsersättning till god man enligt ackordslagen (1970: 847), tillsynsman enligt nämnda lag eller konkurslagen (1921: 225) eller förordnad boutredningsman, om fordringen belöper på tid inom sex månader innan konkursansökningen gjordes eller därefter,

kostnad för särskild åtgärd som under nämnda tid vidtagits med gode mannens eller tillsynsmannens godkännande eller av boutredningsmannen och uppenbart varit till borgenärernas bästa,

allt i den mån beloppet med hänsyn till omständigheterna är skäligt.

11 § Allmän förmånsrätt följer därefter med fordran på skatt och allmän avgift i fall och med de begränsningar som särskilt föreskrives.

12 §² Allmän förmånsrätt följer därefter med arbetstagares fordran på sådan lön eller annan ersättning på grund av anställningen som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan konkursansökningen gjordes och på lön eller ersättning under skälig uppsägningstid, högst sex månader. Har arbetstagaren under uppsägningstiden utfört arbete enligt anställningsavtalet med gäldenären, gäller förmånsrätten all lön eller ersättning för arbetet. I den mån arbete ej utförts under uppsägningstiden gäller förmånsrätten endast sådan lön eller ersättning som överstiger inkomst vilken arbetstagaren under tid som lönen eller ersättningen avser förvärvat i annan anställning eller uppenbarligen borde ha kunnat förvärva i anställning som han skäligen bort godtaga. Vid bestämmande enligt vad nyss sagts i vilken utsträckning fordran på lön eller ersättning under uppsägningstid är förenad med förmånsrätt skall med samtidig inkomst i annan anställning jämföras utbildningsbidrag som utgår av statsmedel vid arbetsmarknadsutbildning, i den mån bidraget avser samma tid som lönen eller ersättningen och arbetstagaren

² Senaste lydelse av förutvarande 11 § 1974: 366.

har blivit berättigad till bidraget efter uppsägningen. Har lönefordran som förfallit tidigare än ett år innan konkursansökningen gjordes varit föremål för tvist, gäller förmånsrätten, om talan väckts eller sådan förhandling som föreskrives i kollektivavtal begärts inom sex månader från förfalldagen och konkursansökningen följt inom sex månader från det att tvisten blivit slutligt avgjord. I fråga om semesterlön eller semesterersättning som är intjänad innan konkursansökningen gjordes, gäller förmånsrätten vad som står inne för det löpande och de närmast föregående två kvalifikationsåren.

Förmånsrätt enligt första stycket följer även med fordran på pension vilken tillkommer arbetstagare eller dennes efterlevande för högst ett år innan konkursansökningen gjordes och nästföljande sex månader. Förmånsrätten gäller även i fråga om pension, som intjänats hos föregående arbetsgivare, om gäldenären övertagit ansvaret för pensionen under de betingelser som anges i 23 och 26 §§ lagen (1967: 531) om tryggande av pensionsutfästelse m. m.

Om gäldenären är näringsidkare, skall arbetstagare, som själv eller jämte närstående ägde väsentlig andel i företaget och som hade väsentligt inflytande över dess verksamhet, eller hans efterlevande ej ha förmånsrätt enligt denna paragraf för lön eller pension. Vad som sagts nu gäller även om gäldenären är juridisk person utan att vara näringsidkare.

13 § Allmän förmånsrätt följer därefter med fordran på framtida pension till arbetstagare, som är född år 1907 eller tidigare, eller dennes efterlevande. Därvid får dock intjänad del av utfäst pension icke antagas avse större årlig pension än som motsvarar basbeloppet enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring. Från det sålunda beräknade fordringsbeloppet skall i förekommande fall avdragas upplupen del av pension enligt allmän pensionsplan eller enligt privat pensionsförsäkring.

Förmånsrätt enligt första stycket gäller även fordran på framtida pension som intjänats hos föregående arbetsgivare, om gäldenären övertagit ansvaret för pensionsfordringen enligt vad som anges i 12 § andra stycket.

Om gäldenären är näringsidkare eller juridisk person utan att vara näringsidkare, äger 12 § tredje stycket motsvarande tillämpning.

14 § Fordringar som har allmän förmånsrätt enligt samma paragraf har inbördes lika rätt.

Förhållandet mellan särskilda och allmänna förmånsrätter

15 §³ Särskild förmånsrätt har företräde framför allmän förmånsrätt. Fordran med allmän förmånsrätt enligt 10 § uttages dock, om det behövs, före fordringar med särskild förmånsrätt enligt 5 eller 8 § i annan lös egendom än tomträtt. Vad som uttages på detta sätt skall, när det finns särskilda förmånsrätter i olika egendomsgrupper, fördelas på grupperna i förhållande till den köpeskilling som erhållits för varje grupp.

³ Senaste lydelse 1973: 1068 (jfr 1975: 906).

Fordringar utan förmånsrätt

18 § Fordringar som ej är förenade med förmånsrätt har inbördes lika rätt med de undantag som anges i 19 §.

Har fordran särskild förmånsrätt i viss egendom men förslår ej egendomen för att infria fordringen, behandlas återstoden av denna som fordran utan förmånsrätt.

19 § Böter, viten och fordran på grund av förverkande eller annan särskild rättsverkan av brott går vid konkurs efter andra fordringar.

Övergångsbestämmelser⁶

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Genom lagen upphäves

17 kap. handelsbalken,

förordningen den 18 februari 1735 angående lånebankens öppnande till att göra lån på fast egendom och järn,

förklaringen den 12 januari 1757 rörande lån i banken på järn och metaller samt magistraternas vedergällning för vågattester,

förklaringen den 15 februari 1779 över vad vid järns pantsättning, till låns erhållande i banken, bör iakttagas,

kungörelsen (1830: 16 s. 178) angående åtskilliga föreskrifter i avseende på järn- och vågeffekter, som i banken belånas,

lagen (1891: 20 s. 3), innefattande tillägg till 17 kap. 6 § handelsbalken.

2. Avgäld av enskild natur som avses i 17 kap. 6 § första stycket första punkten handelsbalken skall ha förmånsrätt enligt 6 § 1 nya lagen. Vad som sagts nu gäller även fordran vilken enligt annan äldre bestämmelse är förenad med sådan förmånsrätt som avses i 17 kap. 6 § första stycket första punkten handelsbalken.

Förmånsrätt som anges i första stycket gäller ej belopp som förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes.

3. Genom nya lagen upphäves den förmånsrätt som enligt äldre författningar särskilt tillkommer Stockholms stads brandförsäkringskontor för premielån.

Brandförsäkringskontoret skall i stället åtnjuta rätt till betalning ur fast egendom enligt 6 § 1 och ur tomträtt enligt 7 § 2 nya lagen för amortering eller ränta på premielån som ej förfallit till betalning tidigare än ett år innan utmätningen ägde rum eller konkursansökningen gjordes.

⁴ Paragrafen upphävd genom denna lag.

⁵ Paragrafen upphävd genom 1973: 1068.

⁶ Till 1970: 979. Ang. ytterligare övergångsbestämmelser med anledning av ändringar i lagen se 1973: 1068, 1974: 366 och 1975: 1255.

4. Inteckning för avkomst eller annan förmån, som upplåtits med stöd av 54 § förordningen (1875: 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom, medför förmånsrätt enligt 6 § 2 nya lagen för vad rättighets-havaren enligt lag har rätt att utfå ur fast egendom och enligt 7 § 3 nya lagen för vad han enligt lag har rätt att utfå ur tomträtt.

5. Vad i nya lagen och punkt 4 sägs om förmånsrätt i tomträtt äger motsvarande tillämpning beträffande vattenfallsrätt som upplåtits enligt lagen (1907: 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom.

6. Pensionsutfästelse som enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1967: 532) om ändring i 17 kap. handelsbalken är förenad med förmånsrätt enligt 11 § tredje stycket i nämnda kapitel skall i samma omfattning ha förmånsrätt närmast efter fordringar som har förmånsrätt enligt 13 § nya lagen.

7. När annan nyttjanderätt än tomträtt eller vattenfallsrätt upplåtits före den nya lagens ikraftträdande, skall fordran mot nyttjanderätts-havaren på grund av rättsförhållandet vara förenad med särskild förmånsrätt näst före förmånsrätt enligt 5 § nya lagen, i den mån förmånsrätt skolat äga rum enligt 5 § första stycket eller 6 § första stycket tredje och fjärde punkterna i 17 kap. handelsbalken. Förmånsrätten får ej göras gällande samtidigt som förmånsrätt enligt 5 § första stycket 1 nya lagen på grund av samma rättsförhållande.

Den förmånsrätt på grund av retentionsrätt som anges i 4 § första stycket 2 nya lagen gäller ej i fråga om jordägares eller hyresvärds rätt att kvarhålla egendom till säkerhet för fordran hos arrendator eller hyresgäst enligt övergångsbestämmelserna till nya jordabalken.

8. Om utmätning skett före den nya lagens ikraftträdande eller gäldenär försatts i konkurs på grund av ansökan som gjorts före nämnda tidpunkt, gäller äldre bestämmelser beträffande utmätningen eller konkursen.

9. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, tillämpas i stället den nya bestämmelsen, i den mån förmånsrätt fortfarande skall äga rum enligt nya lagen eller enligt vad som sagts här ovan.

Denna lag⁷ träder i kraft den 1 januari 1976.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om förmånsrätt för fordran i konkurs på grund av ansökan som gjorts före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

LENNART GEIJER

Johan Lind
(Justitiedepartementet)

